

Utmana(n)de verksamheter

Petra Björne

Fil dr kognitionsvetenskap
FoU koordinatör, Funktionsstödsförvaltningen
Malmö stad

Intradagarna 1-2 oktober 2018

malmö.se, sök FoU dokument

Forskningsöversikten och cirkelmaterialet

<http://malmö.se/Kommun--politik/Sa-arbetar-vi-med.../Forskning-och-utveckling/Publicerat/FoU-dokument.html>

Studiecirkeln

http://malmö.se/download/18_5f3af0e314e7254d70ecb85d/1449156210006/Utmanande+beteende+PK1+cirkelledare_141211.pdf

Skyddsåtgärder

www.malmö.se/skyddsatgarder

Grund

Det finns inga obegripliga eller oförutsägbara beteenden.

Det finns beteenden vi inte vet tillräckligt om!

Utmanande beteenden

- Beteenden som till följd av sin art, intensitet eller varaktighet orsakar bekymmer för den enskilde eller omgivningen, och sannolikt leder till tvång, exkludering eller andra negativa konsekvenser.
- Utåtriktat: mot person eller föremål
- Självskadande: slag, bett, mm

- Vad är ett beteende som utmanar
 - för dig?
 - för verksamheten?
- Vilka är de vanligaste orsakerna till ett beteende som utmanar?

Utmanande beteenden

- kan vara ett uttryck för behov hos brukaren
- kan vara ett uttryck för behov hos nätverket runt brukaren
- Utmaningen ligger i att tillgodose behoven

Brukarprofil

- Person med utvecklingsstörning och samtidig autism
- Man
- Ung
- Storväxt

- 10-15% särskilt utmanande beteenden

Men inte heller denna målgrupp måste utveckla ett utmanande beteende.

Skör livskvalitet

- Forskning och Socialstyrelsens/IVOs tillsyner visar att personer med utmanande beteenden ofta utsätts för olaga tvång och begränsningar
- Inga juridiska parenteser
- Svenska författningar liksom internationella konventioner Sverige tillträtt gäller även denna målgrupp

Omvårdnad

ska ges på ett sådant sätt att den stärker den enskildes tilltro till sin egen förmåga

SOSFS 2002:9 3§

Sammanfattning

- Aldrig tvinga!
- Aldrig överge!
- Alltid god kvalitet!

Livskvalitet

- Risk för kringskurna liv
- Risk för övergrepp

Även människor med utmanande beteenden kan uppleva en god livskvalitet!

Lösningen är mer användbar än problemet!

Utgångspunkt

Beskriv beteendet utifrån kunskap om

- människan
- funktionsnedsättningen
- faktorer som kan utlösa och upprätthålla beteendet

Beskrivningen ska kunna leda till en lösning. Den ska inte bevisa att det är omöjligt att hitta en lösning!

Beteendebeskrivning

- Jenny blir aggressiv när hon ska gå ut i köket, för hon tycker inte om att gå förbi Nils.
- Sten slår på personalen när de ställer krav på honom.
- Martina är envis och kniper Erik om hon inte får det på sitt sätt.
- Per är oftast snäll och go men ett par gånger i veckan måste han få ett utbrott.

Människosyn

- Oförutsägbar
- Tvångar
- Våldsam
- Aggressiv
- Okontaktbar
- Okontrollerbar
- Skrämmande
- Tickande bomb
- Krigszon
- Palla trycket
- De allra svåraste
- Vårsting
- Som ett vilddjur
- Tuff
- ...

Människosyn

Vad händer om vi vågar se ett beteende ur ett människovänligt perspektiv?

tvång - kraftigt storförtjust, intresserad, brist på alternativ

aggressiv - ledsen, rädd, svår situation, söker hjälp

retas - söker information och stöd

lat - förstår inte, trött, uttråkad

kräver uppmärksamhet - jaha, och?!

Första steget

Systematisera!

- kunskapsinhämtning
- struktur på kunskapen
- åtgärder
- uppföljning

Det är inte så viktigt vilket system som används, bara det används!

Människor med utmanande beteenden är inte tuffa eller hårda!

- Skörhet
 - känslighet, ömtålig balans
- Lyhördhet
 - behov av följsamhet, empati, vänlighet, ömsinnet
- Sammanhang
 - kontroll, begriplighet, förutsägbarhet

Kommunikation

- Beteendet kommunicerar ett behov!
- Beroende på hur vi väljer att beskriva beteendet ser vi kommunikationen - eller inte
- Fokusera inte på beteendet, utan det beteendet berättar för oss

Organisationen

- ALLA i en organisation måste tro på att det är möjligt att tillgodose målgruppens behov utan (olaga) tvång och begränsningar
- Utgångspunkten för lösningar ska aldrig börja med ett försök att förhandla bort lagstiftning, utan med en diskussion om hur brukaren (och personalen) kan få stöd i enlighet med lagen

Direktarbetande personal

- Kunskap om funktionsnedsättning
- Kunskap om författningar
- Kunskap om metoder

- Uppleva stöd
- Uppleva uppmärksamhet
- Uppleva struktur
- Uppleva ändamålsenlighet

➡ Ledarskap viktigast

Handlingsplaner

- Skapar struktur
- Ger stöd för att förebygga
- Ger verktyg för analys
 - följde vi handlingsplanen?
 - vad hände?
 - vad kan vi göra annorlunda?
 - utveckla!

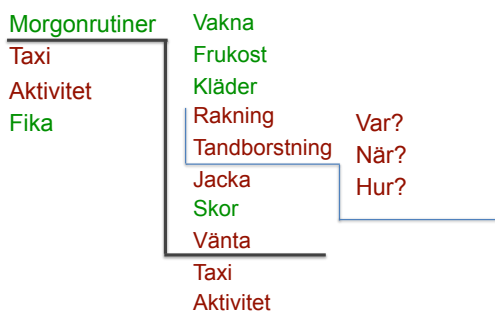

Handlingsplan med stresstermometer

TECKEN		Brukarens strategier	Personalens stöd
	Tillfreds		
	Orolig		
	Upprörd		
	Kaos		

Aktivitetsbalans

Förebyggande arbete

- Minska stress!
- Lågaffektivt bemötande
- Copingstrategier
- Säkra kommunikation
- Förståelse för brukarens funktionsnedsättning
- Ge kontroll
- Meningsfulla aktiviteter
- Anpassa miljön

Slutsatser

- Sund brukarsyn
- Engagemang i hela organisationen
- Närvarande ledning
- Långsiktighet
- Tydliga mål
- Uttalade värderingar
- Systematiskt insamlande av data
- Beslut utifrån data
- Kunskap att gå från data till handling
- Uppmärksamma framsteg!

Arbetsätt/verktyg/metoder blir aldrig bättre än sitt sammanhang

- Uppskattning snarare än uppfostran
- Nyfikenhet snarare än facit
- Tillit snarare än kontroll

Den mest grundläggande frågan är inte hur människor i behov av stöd ser på sig själva, eller hur "vi" ser på "dem".

I slutändan handlar det om hur vi ser på oss själva.

Är vi den sortens personer som delar våra liv med den som behöver stöd?

Hans Reinders

TACK!

petra.bjorne@malmo.se

Petra Björne
Funktionsstödsförvaltningen
205 80 Malmö